

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

71 – 153/ 12
Београд

дел.бр. 27907 датум: 22.01.2013. г.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
ПОКРАЈИНСКИ ОМБУДСМАН

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**МОНИТОРИНГ УСТАНОВА
У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ
ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ**

**МОНИТОРИНГ
ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА**

Извештај о посети ПС Србобран

Београд, новембар 2012. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, са службеним лицима која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређење услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по Јавном позиву³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUKOM), Међународна мрежа помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

План посета НПМ за 2012. годину је сачињен у складу са договором Заштитника грађана, Покрајинског Омбудсмана и изабраних удружења која су задужена да системски прате положај лица лишена слободе у посебним областима.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ ће одржавати стални дијалог са посећеном установом као и органом у чијем је саставу, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011

² 12. децембра 2011. године

³ објављеном 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА	Полицијска станица Србобран <i>/ у саставу Полицијске управе Нови Сад</i>
РАЗЛОГ ПОСЕТЕ	Обављање послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) у складу са чл. 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011)
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са Покрајинским омбудсманом АП Војводине и удружењем грађана Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета, у складу са Планом посета Националног механизма за превенцију тортуре за 2012. годину
ДАТУМ ПОСЕТЕ	6. новембар 2012. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена писаним путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	вођа тима: Стеван Арамбашић, заменик Покрајинског омбудсмана АП Војводине чланови тима: Јагода Вјештица, саветница Покрајинског омбудсмана АП Војводине Јелана Самарцић, саветница Заштитника грађана Никола Јевтић, саветник Заштитника грађана Имола Шереш, представник Београдског центра за људска права

ТОК ПОСЕТЕ

ФАЗА I: РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета тима Националног механизма за превенцију тортуре започета је разговором са Родољубом Ђиновићем, командиром полицијске станице Србобран, Полицијске управе Нови Сад, којом приликом је указано је на мандат НПМ, опште циљеве који се желе постићи, принципе поступања и план посете Полицијској управи. Командир Полицијске станице је представио Полицијску станицу у општим цртама, и указао на основне проблеме са којима се Полицијска станица суочава у раду.

ФАЗА II: ОБИЛАЗАК УСТАНОВЕ

Тим НПМ је посету наставио обиласком зграде Полицијске станице Србобран. Прегледане су и фотографисане просторије за полицијско задржавање и извршен обилазак просторија за испитивање осумњичених.

ФАЗА III: РАЗГОВОР СА ЗАТЕЧЕНИМ ЛИЦИМА

Тим НПМ није обавио појединачне интервјуе са лицима лишеним слободе у Полицијској станици Србобран, јер у моменту посете није затечено ни једно лице коме је одређено полицијско задржавање. Обављени су разговори са затеченим полицијским службеницима који су чланове тима НПМ о информисали начину рада, као и о проблемима са којима се суочавају у раду.

ФАЗА IV: УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид документацију у предметима која се односе на лица према којима је одређено задржавање.

ФАЗА V: ЗАВРШНИ РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета Полицијској станици Србобран окончана је завршним разговором тима НПМ са руководством Полицијске станице.

Вођа тима НПМ указао је на основне утиске о посети, пре свега о поштовању права лица лишених слободе, о елементима који могу довести до појаве тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања, као и односу запослених према тиму НПМ. Прибављена су и додатна објашњења о појединим релевантним околностима. Изражена је спремност руководства Полицијске станице да се спроведу мере које буду предложене у извештају о посети.

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у Полицијској станици Србобран остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, омогућили му приступ и преглед свих просторија и инсталација, фотографисање, пружили све тражене информације, омогућили увид у тражену документацију, без обзира на степен њене тајности.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ

ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА	СРБОБРАН <i>у саставу Полицијске управе Нови Сад</i>
Адреса ПС	Цара Лазара бр. 10
Тел. ПС	021/731 – 666, 730 - 078
Командир ПС	Родољуб Ђиновић
Просторије за полицијско задржавање у ПС	Постоје две просторије за полицијско задржавање по Закону о безбедности саобраћаја на путевима и по Закону о полицији. Лица којима је задржавање одређено по Законик у кривичном поступку у трајању до 48 сати смештају се у притворској јединици Окружног затвора у Новом Саду.

Број лица којима је одређено задржавање у ПС у 2011. г.	Због кривичног дела	/
	Због прекршаја	65
Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.		6
Исхрана лица у време задржавања	Преко ресторана ПУ Нови Сад	
Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2011. г.		1
Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ПС у 2011.г.	Физичка снага	3
	Службена палица	/
	Средства за везивање	2
	Ватрено оружје	/
Притужбе на поступање полицијских службеника ПС у 2011.г.	Број притужби	5
	Број основаних притужби	4
Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ПС у 2011.г.	Број поступака	3
	Изречених мера за тешке повреде	1
	Изречених мера за лаке повреде	/
	Поступци у току - неокончани	2

ПОСТУПАЊЕ У ВРШЕЊУ ПОЛИЦИЈСКИХ ОВЛАШЋЕЊА

Затечени полицијски службеници су навели следеће:

Лице које је лишено слободе се одмах обавештава о својим правима, и то најпре усмено, а затим путем обрасца, ког лице лишено слободе потписује. Обавештења се лицима лишеним слободе дају на српском језику, а у полицијској станици има полицајаца који се са њима могу споразумети и на мађарском језику. Ради комуникације са особама које не разумеју ни српски ни мађарски језик, или су оштећеног слуха, ангажују се овлашћени тумачи из Новог Сада. Пре свега лице се поучи: да није дужно ништа да изјави и да све што изјави може бити употребљено као доказ, да има право на браниоца по свом избору, да несметано контактира са браниоцем и да бранилац присуствује његовом саслушању, да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору и да има право да га прегледа лекар.

Претресе лица лишених слободе увек обавља службено лице истог пола као и лице које се претреса. У случају одузимања ствари сачињава се потврда о привремено одузетим предметима, коју потписује лице коме је извршено одузимање и примерак потврде му се одмах уручује.

Обавештавање блиских лица по захтеву лица лишених слободе се обавља одмах по лишењу слободе, а о обавештавању се увек сачињава службена белешка.

Лицу лишеном слободе се омогућује право да позове изабраног браниоца, а бранилац по службеној дужности се одређује са списка Адвокатске коморе Војводине. Полицијски службеници указују, да велики број адвоката одбија да приступи из разлога неуредног плаћања за пружене услуге бранилаца по службеној дужности, што додатно отежава рад.

Решење, односно наредба о задржавању лица се доноси и уручује најкасније у року од пола сата по лишавању слободе, а рок задржавања почиње да тече од момента довођења у просторије полиције (у случају када се примењује Законик о кривичном поступку односно Закон о безбедности саобраћаја на путевима и Закон о полицији). Решење о задржавању лица садржи правну поуку, а наредба о задржавању не садржи поуку о правном леку, јер он није предвиђен.

Лекарски прегледи се обављају у седишту полицијске станице увек када лица лишена слободе то затраже и уколико је лице приведено у станицу са видљивим повредама. Према наводима полицијских службеника, не постоји проблем у вези обављања лекарских прегледа. Лекарски налаз и мишљење о прегледу остаје у предмету лица које је задржано а примерак тог налаза предаје се и лицу које је задржано.

Према наводима полицијских службеника, извештај о употреби средстава принуде се сачињава у сваком случају када се примене средства принуде. Полицијски службеници у разговору су навели да је у припреми нови правилник о примени употребе средстава принуде и да се од Нове године уводи електронска база у коју ће бити унети сви предмети у вези са употребом средстава принуде.

Полицијски службеници су навели да се лица лишена слободе у протеклих годину дана нису притуживала на рад службених лица.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКО ЗАДРЖАВАЊЕ

У просторије за полицијско задржавање у ПС Србобран се смештају лица којима је задржавање одређено наредбом по ЗОБС и решењем по ЗЈРМ, у трајању до 12 сати. Током обиласка просторија није затечено ниједно задржано лице.

Објект у коме је седиште ПС Србобран чине једноспратна зграда у којој се налазе управне просторије полиције и приземна зграда у дворишту у којој се налазе две просторије за полицијско задржавање. Обе зграде потичу из 1986. године, и у добром су стању.

Простор за шетњу на свежем ваздуху не постоји.

Обе просторије су једнаке површине. Просторије су површине око 13 квадратних метара, висине око 3 метра.

У првој просторији налазе се два лежаја, чине их дрвене клупе са душецима, димензија око 2,2 x 1,2 метара. Постоје три ћебета која делују чисто, као и јастук, а постељине нема.

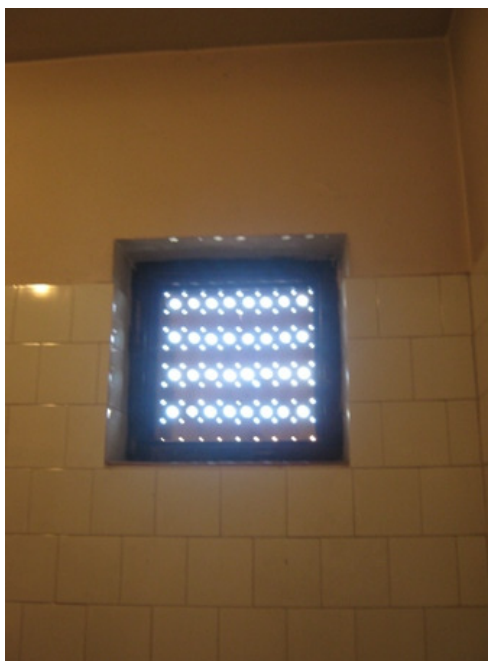
Прозор постоји , димензија 0,8 x 0,8 метара прекривен металним плочом са рупама. Доток природне светлости је добар. Вештачко осветљење постоји, чини га сијалица постављена на средини плафона, а јачина светла је задовољавајућа. Непријатан мирис се не осећа.

У другој просторији налази се један лежај, чини га дрвена клупа са душеком, димензија око 2,2 x 1 метара. Постоји једно ћебе које делује чисто, а јастука нема, као ни постељине.

Прозор постоји, димензија је 0,8 x 0,8 метара и прекривен је металном плочом са рупама. Доток природне светлости је добар. Вештачко осветљење постоји, чини га сијалица постављена на средини плафона, а јачина светла је задовољавајућа. Непријатан мирис се не осећа.

Обе просторије изгледају уредно и одржавано. Влаге нема. На зидовима и поду су плочице. Хигијена је добра.

У просторијама не постоји мокри чвор, а wc се налази поред просторија за задржавање и чине га wc шоља и писоар у добром стању. Топле воде нема. Вода не цури. Хигијена је добра.

У просторијама за задржавање не постоји славина за текућу воду за пиће, па воду за пиће задржаним лицима по захтеву доноси дежурни полицијски службеник, у отвореним посудама (пластичним флашама или чашама).

УТВРЂЕНО

У ПС Србобран задржаним лицима није на одговарајући начин омогућено коришћење воде за пиће.

ОСНОВ

Лица лишено слободе мора имати несметан приступ води за пиће. Вода мора испуњавати важеће хигијенске услове.⁴

ПРЕПОРУКА

Унутар просторија за задржавање у ПС Србобран инсталираће се славине за текућу воду (водећи рачуна да славина не представља ризик за повређивање или оштећење - по моделу постојећих испирача за тоалет), или ће се задржаним лицима омогућавати довољне количине воде за пиће на други одговарајући начин.

У ПС Србобран се лицима која се задржавају до 12 сати не обезбеђује оброк.

УТВРЂЕНО

У ПС Србобран задржаним лицима до 12 сати се не омогућује исхрана.

ОСНОВ

Лицима лишеним слободе током полицијског задржавања мора се омогућити најмање један потпун оброк дневно подобан за одржање њиховог здравља и снаге.⁵

ПРЕПОРУКА

ПС Србобран ће задржаним лицима омогућити један оброк најкасније у року од 6 сати од момента лишења слободе, а у случају да задржавање траје дуже од 12 сати, задржаном лицу ће се обезбедити три obroка дневно (доручак, ручак и вечера).

⁴ СРТ стандарди (2010), параграф 47. и Правилник о полицијским овлашћењима члан 36. став 1.

У просторијама за задржавање ПС Србобран постоје грејна тела (по две цеви) које се налазе са десне страни зида кад се уђе у просторије.

У просторијама за задржавање ПС Србобран не постоји електрично звоно за позивање дежурних полицијских службеника. Задржана лица су принуђена да дежурне полицијске службенике позивају махањем пред камером за видео надзор.

У ПС Србобран се не води посебна евиденција о обиласцима задржаних лица, а полицијски службеници су навели да задржана лица обилазе на сваких сат времена.

УТВРЂЕНО

У просторијама за задржавање у ПС Србобран није установљен ефикасан систем који ће задржаном лицу омогућити да позове дежурног полицијског службеника, а контакти полицијских службеника и задржаних лица се не евидентирају.

ОСНОВ

Све просторије за полицијско задржавање морају имати електрично звоно подобно да се позове дежурни полицијски службеник у случају потребе, а службена лица треба да врше стални надзор над лицима која су задржана, пре свега у циљу безбедности и задовољења њихових основних потреба (лоше здравствено стање, жеђ, физиолошке и друге потребе).⁶

ПРЕПОРУКА

ПС Србобран ће у просторијама за полицијско задржавање инсталирати дугмад аларма за позивање дежурног полицијског службеника и установити посебну евиденцију о обиласцима задржаних лица од стране полицијских службеника у коју ће се уносити подаци о физичком стању у коме се лице налази као и подаци о доношењу воде и хране.

⁶ СРТ стандарди (2010) параграф 48.

Противпожарни излаз и апарати не постоје. Упутство за поступање у случају пожара и план евакуације такође не постоје.

УТВРЂЕНО

ПС Србобран није обезбеђена комплетним системом противпожарне заштите.

ОСНОВ

Полицијски службеници одговорни су за безбедност задржаног лица од његовог смештања у простор за задржавање до његовог отпуштања.⁷

Уређаји за откивање и јављање пожара морају се одржавати у исправном стању, у складу са техничким прописима и упутствима произвођача, а у циљу обезбеђивања њиховог сталног и несметаног функционисања.

Основна обука из области заштите од пожара организује се за све запослене, а у циљу спасавање и евакуацију у случају опасности.⁸

ПРЕПОРУКА

ПС Србобран ће унапредити систем противпожарне заштите тако што ће поставити противпожарне апарате на одговарајућим местима у згради ПС и на видљивим местима истакнути план евакуације и упутство за поступање у случају пожара, а све у циљу да се задржаним лицима обезбеди заштита физичког интегритета.

Кутија са прибором за прву помоћ не постоји, а полицијски службеници нису прошли обуку за пружање исте.

УТВРЂЕНО

У ПС Србобран не постоји кутија са прибором за прву помоћ, а полицијски службеници нису обучени за пружање исте.

ОСНОВ

Свака установа дужана да је да оспособи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи.⁹

ПРЕПОРУКА

ПС Србобран ће организовати и спровести одговарајућу обуку полицијских службеника за пружање прве помоћи и обезбедити кутију са прибором за прву помоћ.

⁷ Правилник о полицијским овлашћењима („Сл. гласник РС“ , бр. 54/2006), члан 34. став 1

⁸ Закон о заштити од пожара („Сл.гласник РС“ , бр.111/2009), члан 43. став 1. и 2.

⁹ Закон о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС“ , бр. 101/2005), члан 15. став 9.

Обе просторије за задржавање су покривене видео надзором и то по једном камером која је постављена у углу просторије изнад улазних врата. Надзор се врши преко монитора који се налази у просторијама дежурних полицијских службеника.

Употреба камере је видно назначена са спољашње и унутрашње стране улазних врата просторија за задржавање. Видео снимци се чувају месец дана, а онда се аутоматски уништавају.

УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у књиге задржавања које се воде у ПС Србобран, нису уочене неправилности.

Извршен је увид у предмет бр. 35/12 задржаног лица Д.Н. Разлог за задржавање је основана сумња да је извршио кривично дело насиља у породици из члана 194. став 2. Кривичног законика. Решењем о задржавању, донетим 20. августа 2012. године у 18 сата и 00 минута Д.Н. је одређено задржавање почев од 20. августа 2012. године у 18 сата и 00 минута, до 22. августа 2012. године у 10 сати и 00 минута. У записнику о задржавању лица од 20. августа 2012. године наведено је да је према Д.Н. одређено задржавање почев од 20. августа 2012. године у 18 сата и 00 минута а да је задржавање завршено 22. августа 2012. године у 10 сати и 00 минут (у трајању од четрдесет сати). У решењу о задржавању је констатовано да је Д.Н. физички напао бившу супругу Ђ.Ј. и том приликом јој задао један убод ножем у пределу десне стране грудног коша. У записнику о задржавању је констатовано да је поучен о правима која му припадају по закону, о правима је поучен на српском језику, те је посебно поучен о праву да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору а што је задржано лице потврдило отиском десног кажипрста на записнику. Лекар га није прегледао.

О задржавању лица обавештено је Основно јавно тужилаштво у Новом Саду 20. августа 2012. године. Истражни судија у Новом Саду обавештен је 20. августа 2012. године у 18 сати. Задржано лице је спроведено пред истражног судију 22. августа 2012. године у 10 сати.

Извештај сачинили:
Јелена Самарџић
Жарко Марковић

ЗАМЕНИК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Милош Јанковић